

APARATURA BADAWCZA I DYDAKTYCZNA

Adsorpcja prometryny na adsorbencie haloizytowym

MARTA RACZYŃSKA-ŻAK¹, DANUTA GRABKA^{1,2}, PIOTR M. SŁOMKIEWICZ^{1,2}

UNIWERSYTET JANA KOCHANOWSKIEGO W KIELCACH, ¹INSTYTUT CHEMII, ²LABORATORIUM BADAŃ STRUKTURALNYCH

STRESZCZENIE

W artykule opisano przebieg adsorpcji prometryny na haloizycie. Badania przeprowadzono w układzie stacjonarnym i przepływowym. Określono najlepszy sposób modyfikacji kwasowo-zasadowej tego sorbentu. Wyznaczono wielkość masy sorbentu optymalnej dla adsorpcji prometryny o określonym stężeniu oraz czas kontaktu haloizytu z prometryną. Parametry adsorpcji wyznaczono za pomocą izotermy Freundlicha.

Prometryn adsorption by halloysite sorbent

ABSTRACT

The effect of the Prometryn sorption on the halloysite is described. The studies were carried both in the stationary and flow systems. The optimal way of acid -base modification of this sorbent, its optimal dose and time of contact between halloysite and Prometryn were presented. The isothermal model was proposed. The adsorption data by Freundlichisoterm were determined.

1. WSTĘP

Herbicydy są powszechnie stosowane w rolnictwie i dlatego można je wykryć we wszystkich składnikach środowiska naturalnego. Nawet dawno już nieużywane substancje mogą występować w środowisku jako depozyty w osadach, glebach czy organizmach żywych. Herbicydy wykrywano we wszystkich rodzajach wody krążącej w przyrodzie: w wodach powierzchniowych, podziemnych a także w opadach atmosferycznych [1]. Istnieje wiele programów badawczych mających na celu ograniczenie oddziaływania środków ochrony roślin na wody przeznaczone do spożycia. Podejmowano próby unieszkodliwiania ich różnymi metodami: fizycznymi – poprzez infiltrację, koagulację [2]; biologicznymi – przez fitoremediację [3], hodowlę makrofitów [4] oraz zastosowanie metod biotechnologicznych [5]. Od wielu lat prowadzone są także badania nad wykorzystaniem różnych sorbentów do usuwania herbicydów z wody. Popularnym adsorbentem jest węgiel aktywowany w różny sposób [6] oraz nanorurki [7]. Adsorpcja pestycydów badana była również na zeolitach [8], montmorylonitach [9], sepiolitach [10] oraz na żelach krzemionkowych [11]. Na skuteczność adsorpcji pestycydów wpływa ich rozpuszczalność: pestycydy fosforoorganiczne (lepiej rozpuszczalne) są gorzej usuwane niż chloroorganiczne (trudno rozpuszczalne) [12]. Skuteczność adsorpcji mogą zmniejszać kwasy humusowe obecne w oczyszczanej wodzie. Z jednej strony działają one jako konkurencyjne adsorbaty, zaś z drugiej tworzą z usuwanymi zanieczyszczeniami hydrofilowe, trudno adsorbowalne kompleksy. Nowością jest wykorzystanie ilastego minerału – haloizytu do usuwania z wody pestycydów. Haloizyt, dioktaedryczny krzemian glinu, jest definiowany jako uwodniona faza kaolinitowa o symetrii jednoskośnej [13]. Jego strukturę opisuje się również w układzie heksagonalnym [14]. Haloizyt odznacza się dużą powierzchnią właściwą (60-500 m²/g, w zależności od sposobu przetwarzania), wysoką podatnością jonowymienną oraz dużą odpornością chemiczną w szerokim zakresie pH [15]. Jego właściwości fizykochemiczne wskazują, że może być dobrym adsorbentem zanieczyszczeń wód, w tym herbicydów. Herbicyd prometryna jest symetryczną pochodną z grupy s-triazyn. Była powszechnie stosowana w zwalczaniu chwastów w uprawach pasz, warzyw (seler, koperek, pietruszka, pasternak) i innych roślin (bawełna oraz rośliny uprawiane na nasiona np. marchewka, pietruszka, pasternak i kolendra) [16].

Prometryna po raz pierwszy została zarejestrowana jako środek ochrony roślin w 1964 r. w Stanach Zjednoczonych przez Ciba Crop Protection [16]. Znajdowała się w preparatach o nazwach: Prometryne, Caparol, Gesagard, Primatol Q oraz Prometex. Obecnie sprzedawana jest w Chinach jako Prometryn oraz Pendimethalin.

Z dniem 30 czerwca 2007 r. herbicyd ten został usunięty z listy substancji dopuszczonych do stosowania w Polsce jako środek ochrony roślin [17], co było spowodowane dostosowaniem polskiego prawa do dyrektywy Unii Europejskiej. Komisja Europejska wycofała prometrynę z użytku ze względu na potencjalne zagrożenie dla środowiska oraz dla życia i zdrowia ludzi a także zwierząt. U ludzi prometryna może powodować np. hamowanie syntezy hormonów tarczycy.

W niniejszej pracy przedstawiono wyniki badań adsorpcji prometryny na haloizycie.

2. MATERIAŁ I METODY BADAŃ

2.1. Haloizyt

Minerał haloizytowy udostępniła kopalnia Dunino znajdująca się na Dolnym Śląsku, koło Legnicy. Badano adsorpcję na haloizycie nietrawionym oraz trawionym za pomocą następujących odczynników: 96% H₂SO₄ (cz.d.a, POCH Gliwice), 65% HNO₃ (cz.d.a, POCH Gliwice), 30% NaOH (cz.d.a., Chempur Piekary Śląskie), 30% H₂O₂ (cz.d.a, POCH Gliwice). Haloizyt trawiono także kilkoma odczynnikami kolejno: 30% NaOH, a następnie 65% HNO₃ (oznaczono jako 30% NaOH/65% HNO₃), oraz 30% NaOH/96% H₂SO₄, a także 30% NaOH/65% HNO₃/65% HNO₃/30% H₂O₂, również 10% HNO₃/10% HNO₃ i dwukrotnie kwasem siarkowym (VI) (10% H₂SO₄/10% H₂SO₄).

Rysunek 1. Haloizyt gruboziarnisty

Rysunek 2. Haloizyt drobnoziarnisty

Zbadano wpływ średnicy ($\varnothing$) granulek haloizytu na jego właściwości adsorpcyjne. Do badań wykorzystano haloizyt gruboziarnisty ($\varnothing > 1,0$ mm) (Rys. 1) oraz drobnoziarnisty (Rys. 2) o średnicach ziaren zawartych w przedziałach: 0,4-0,6 mm, 0,25-0,4 mm, 0,12-0,25 mm.

Z uwagi na silne hydrofilowe właściwości haloizytu, przed badaniami minerał był kondycjonowany przez 24 godziny w wodzie destylowanej, a następnie odsączano tę wodę.

2.2. Prometryna

Certyfikowany analityczny standard prometryny o czystości $99,7 \pm 0,1\%$ zakupiono w Instytucie Przemysłu Organicznego (Annopol). Strukturę cząsteczkową oraz właściwości fizykochemiczne prometryny zestawiono w Tabeli 1 [18].

Prometryna jest niejonowym, słabopolarnym, hydrofobowym ($\log K_{ow} > 2$) [19] związkiem, średnio rozpuszczalnym w wodzie, o właściwościach słabo kwasowych [20]. Jest stabilna w środowisku lekko kwaśnym, lekko zasadowym i obojętnym [16].

2.3. Pomiary spektrofotometryczne

Adsorpcję wodnego roztworu prometryny na haloizycie badano na podstawie zmian absorbancji w zakresie ultrafioletowym (Rys. 3), po kontakcie z minerałem. Pomiary wykonywano za pomocą spektrofotometru UV-VIS-NIR UV-3600 Shimadzu przy długości fali odpowiadającej maksimum absorpcji (224 nm).

Stężenie prometryny odczytywano za pomocą krzywej kalibracji (Rys. 4), dla której współczynnik regresji wynosił 0,999.

Stopień adsorpcji (α) wyznaczano na podstawie równania [21]:

$$\alpha = \frac{A_0 - A}{A_0} \cdot 100\% \quad (1)$$

Tabela 1. Struktura cząsteczkowa oraz najważniejsze właściwości fizykochemiczne prometryny [18]

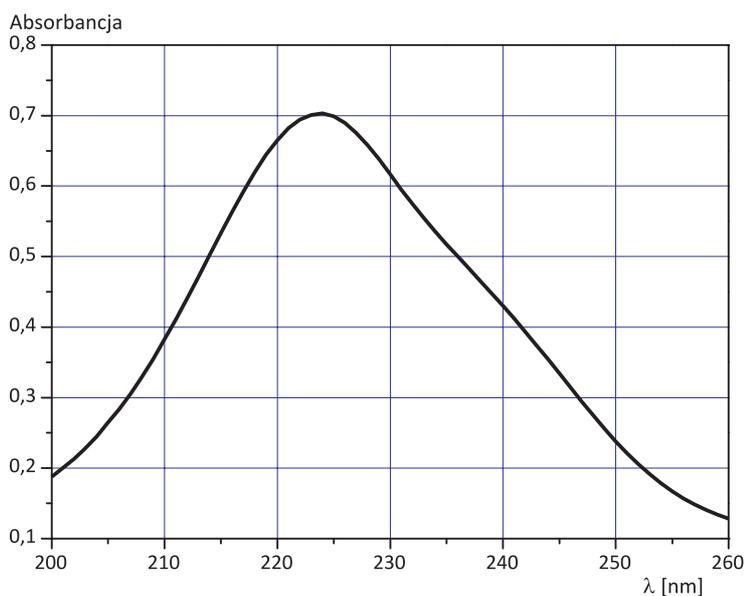
<p>STRUKTURA CZĄSTECZKOWA:</p>	
<p>NAZWA CHEMICZNA IUPAC:</p> <p>WZÓR SUMARYCZNY:</p> <p>MASA CZĄSTECZKOWA :</p> <p>TEMP. TOPNIENIA :</p> <p>GĘSTOŚĆ NASYPOWA :</p> <p>ROZPUSZCZALNOŚĆ:</p> <p>OKRES PÓŁTRWANIA:</p> <p>log K_{ow} (pH = 7; 20°C):</p> <p>pK_a (20°C):</p>	<p>2,4-N,N-diizopropyl-6-metylotio-1,3,5-triazyno-2,4-diamina</p> <p>C₁₀H₁₉N₅S</p> <p>241,37 g/mol</p> <p>118-120°C</p> <p>1,15 g/cm³ w 20°C</p> <ul style="list-style-type: none"> • w wodzie: 33 mg/dm³ w 20°C, • w rozpuszczalnikach organicznych: 10-30 g/100 cm³ <p>270 dni</p> <p>3,34*</p> <p>4,09</p>

* K_{ow} – współczynnik podziału substancji w układzie oktanol-woda, który wskazuje na zdolność związku do bioakumulacji

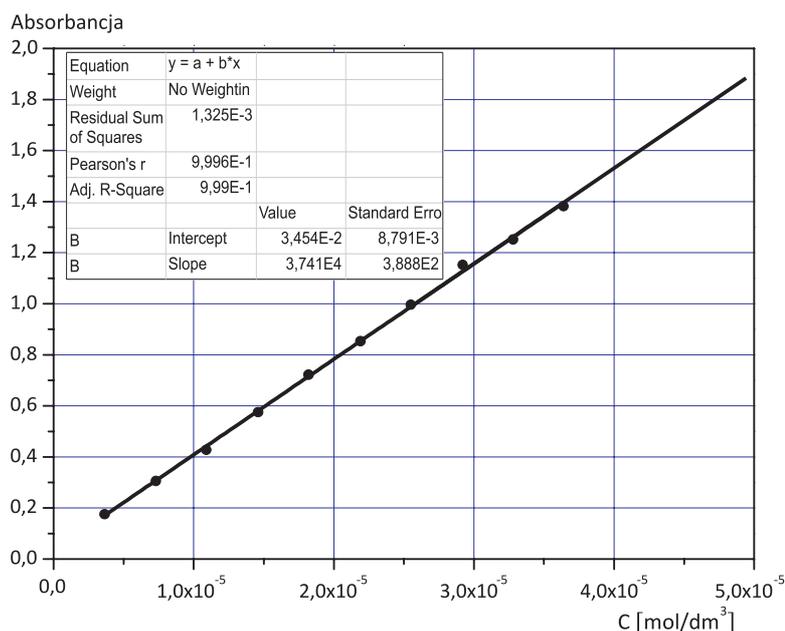
gdzie A_0 i A są absorbancjami roztworu prometryny kolejno przed i po kontakcie z haloizytem.

2.4. Badania w układzie przepływowym

Eksperyment wykonano w kolumnie o średnicy 5 mm wypełnionej haloizytem o masie 1 g w temperaturze $25 \pm 0,1^\circ\text{C}$ przy pH roztworu równym 6,5. W zależności od właściwości adsorpcyjnych adsorbentu stosowano porcje po 3, 10 lub 12 cm^3 roztworu prometryny o stężeniu $1,8 \cdot 10^{-5}\text{ mol/dm}^3$. Mierzono absorbancję każdego roztworu przepuszczonego przez haloizyt.

Rysunek 3. Widmo absorpcji wodnego roztworu prometryny ($c = 1,8 \cdot 10^{-5}\text{ M}$)

Rysunek 4. Krzywa kalibracji wodnego roztworu prometryny

2.5. Badania w układzie stacjonarym

Badania przeprowadzono w temperaturze $25 \pm 0,1^\circ\text{C}$, stosując roztwór prometryny o stężeniu $c = 1,8 \cdot 10^{-5}\text{ mol/dm}^3$ i $\text{pH} = 6,5$.

2.5.1. Optymalny czas kontaktu

W celu określenia optymalnego czasu kontaktu adsorbentu z adsorbentem przygotowano 10 jednogramowych próbek haloizytu, do każdej dodano 10 cm^3 roztworu prometryny i mieszano. Próbkę odstawiono na kolejno: 5, 10, 15, 30, 60, 120, 240 min., 24 h, 48 h, 72 h, po czym mierzono absorbancję roztworów.

2.5.2. Optymalna masa haloizytu

W celu określenia masy haloizytu, na której zostanie zaadsorbowana maksymalna ilość prometryny, przygotowano 8 próbek haloizytu o masach odpowiednio: 0,2; 0,4; 0,6; 0,8; 1,0; 1,2; 1,4 oraz 1,6 g. Do każdej z nich dodano 10 cm^3 roztworu prometryny, zamieszano i odstawiono na 24 godziny. Następnie mierzono absorbancję roztworu prometryny w badanych próbkach.

2.5.3. Dawka prometryny

Wpływ stężenia herbicydu na jego adsorpcję na haloizycie badano dodając do 0,1-gramowych odważek haloizytu 5 cm^3 roztworu prometryny o stężeniach: $9,4 \cdot 10^{-6}$; $1,5 \cdot 10^{-5}$; $1,7 \cdot 10^{-5}$; $3,1 \cdot 10^{-5}$; $3,7 \cdot 10^{-5}$; $4,2 \cdot 10^{-5}$; $4,7 \cdot 10^{-5}\text{ mol/dm}^3$. Po 72 godzinach zmierzono absorbancję prometryny w poszczególnych roztworach.

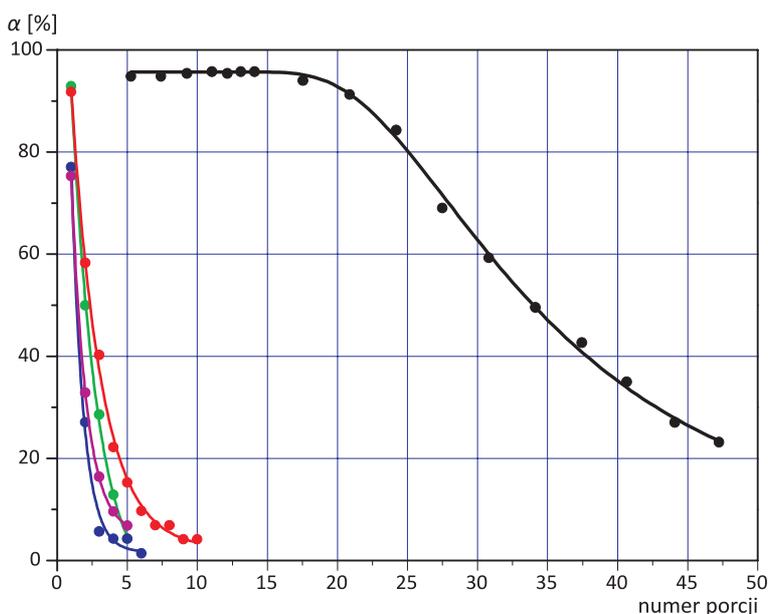
3. WYNIKI BADAŃ I DISKUSJA

3.1. Adsorpcja w układzie dynamicznym

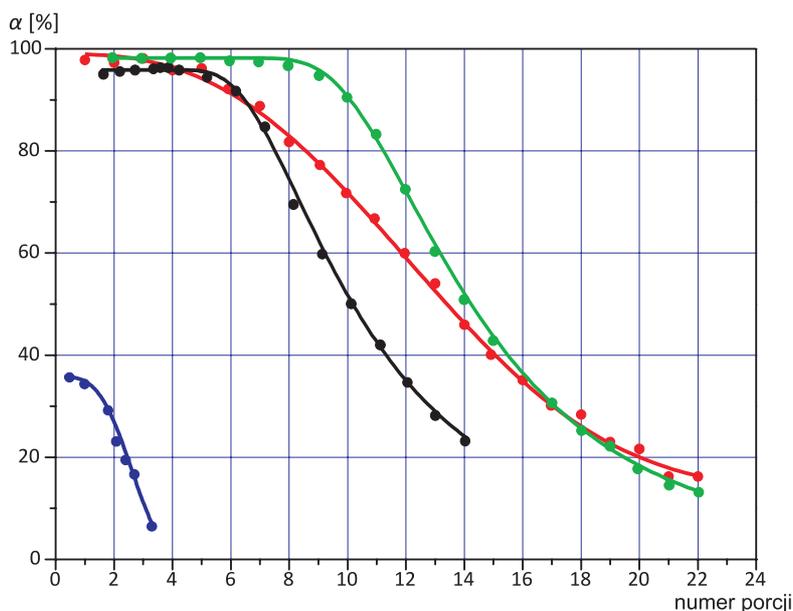
Wyniki badań adsorpcji prometryny na haloizycie przygotowanym w różny sposób (rozdział 2.1) przedstawiono na Rysunku 5. W każdym przypadku pierwsza dawka jest adsorbowana prawie całkowicie. Jednak podczas wprowadzenia kolejnych dawek adsorbentu stopień usuwania herbicydu z wody zmniejsza się znacząco. Jedynie na haloizycie trawionym 96% H_2SO_4 herbicyd jest adsorbowany aż do 15 dawki w bardzo wysokim stopniu. Dopiero po zaadsorbowaniu 0,26 mg prometryny możliwości adsorpcyjne haloizytu powoli się zmniejszają. Spośród stosowanych podczas badań spo-

sobów modyfikowania haloizytu najlepsze rezultaty daje trawienie kwasem siarkowym (VI).

W celu wybrania najlepszej metody preparowania haloizytu, porównano wpływ stopnia rozdrobnienia minerału trawionego H_2SO_4 na jego zdolności adsorpcyjne prometryny. Wyniki zestawiono na Rysunku 6. Haloizyt gruboziarnisty ma gorsze właściwości sorpcyjne w porównaniu z drobnoziarnistym. Można stwierdzić, że najlepszym z przebadanych w niniejszej pracy sorbentów jest haloizyt o średnicy granulek mniejszej niż 0,25 mm.

Rysunek 5. Zależność stopnia adsorpcji (α) prometryny na haloizycie przygotowanym w różny sposób: (●) 96% H_2SO_4 ; (●) 30% NaOH/ 65% HNO_3 / 65% HNO_3 / 30% H_2O_2 ; (●) 65% HNO_3 ; (●) 30% H_2O_2 ; (●) nietrawiony od kolejnej porcji roztworu prometryny naniesionej na kolumnę (1 porcja = 0,013 mg)

Rysunek 6. Zależność stopnia adsorpcji (α) prometryny na haloizycie trawionym 96% H_2SO_4 o różnej średnicy ziaren (ϕ): (●) 0,12-0,25 mm; (●) 0,25-0,40 mm; (●) 0,40-0,60 mm; (●) powyżej 1 mm od kolejnej porcji roztworu prometryny naniesionej na kolumnę (1 porcja = 0,043 mg)

Na podstawie stopnia adsorpcji i ilości dodawanych porcji obliczono masę prometryny zaadsorbowanej na poszczególnych haloizytach (Tab. 2). Adsorpcja prometryny przez haloizyt o średnicy ziaren 0,12-0,25 mm, trawiony 96% H_2SO_4 wynosi 0,579 mg/g i jest trzydzieści sześć razy większa niż na haloizycie nietrawionym o tej samej średnicy ziaren (0,016 mg/g).

3.2. Adsorpcja w układzie stacjonarym

Bardzo istotnym czynnikiem wpływającym na adsorpcję jest czas dochodzenia do równowagi adsorpcji. Na Rysunku 7 przedstawiono wielkość adsorpcji prometryny na różnie trawionym haloizycie w zależności od czasu kontaktu. Adsorpcja po 5 minutach jest bardzo niewielka – nie przekracza 30%. Adsorpcja herbicydu na adsorbencie wzrasta wraz z wydłużaniem czasu kontaktu. Powyżej 24 godzin zdolność do usuwania herbicydu z wody nie zmienia się już znacząco (Rys. 7, 8).

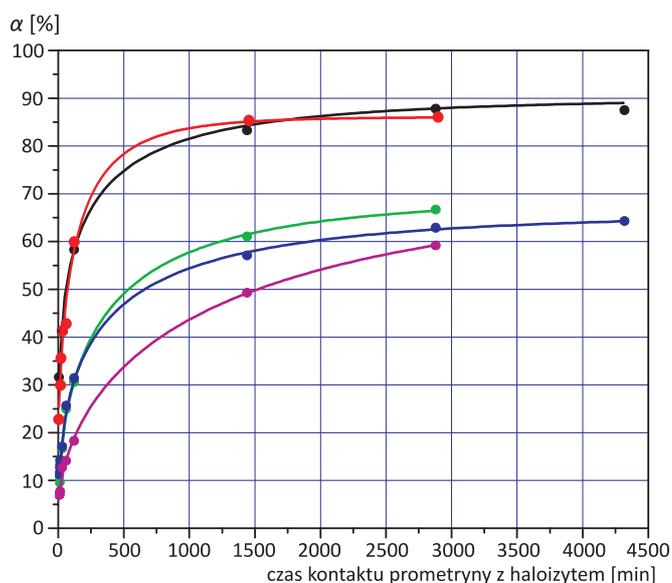
Podobnie, jak w przypadku badań przeprowadzonych w układzie dynamicznym, najlepsze wyniki uzyskano dla haloizytu trawionego 96% H_2SO_4 . Jak widać na Rysunku 7, wcześniejsze trawienie 30% roztworem NaOH (krzywa czerwona) nie poprawia właściwości adsorpcyjnych tego minerału. Można sądzić, że stosowanie wodorotlenku sodu do trawienia haloizytu nie jest celowe.

Wpływ rozdrobnienia adsorbentu na możliwość usuwania prometryny z wody w układzie stacjonarym przedstawiono na Rysunku 8. Haloizyt drobnoziarnisty o średnicy ziaren 0,4-0,6 mm adsorbuje 20% lepiej niż gruboziarnisty. Jednak minerał o średnicy granulek większej niż 1,0 mm po 24 godzinach usuwa z wody 70% prometryny, zatem jego właściwości adsorpcyjne również są zadowalające.

W celu określenia optymalnej masy haloizytu potrzebnej do adsorpcji roztworu prometryny o konkretnym stężeniu zbadano zależność adsorpcji 0,043 mg prometryny, znajdującej się w 10 cm^3 roztworu wodnego, po 24 godzinnym kontakcie, od masy minerału trawionego 96% kwasem siarkowym (VI). Z wykresu przedstawionego na Rysunku 9 wynika, że powyżej masy haloizytu równej 0,8 g adsorpcja niewiele już się zmienia. Można zatem obliczyć, że na 1 gramie sorbentu można zaadsorbować 0,04 mg prometryny. Wynika z tego,

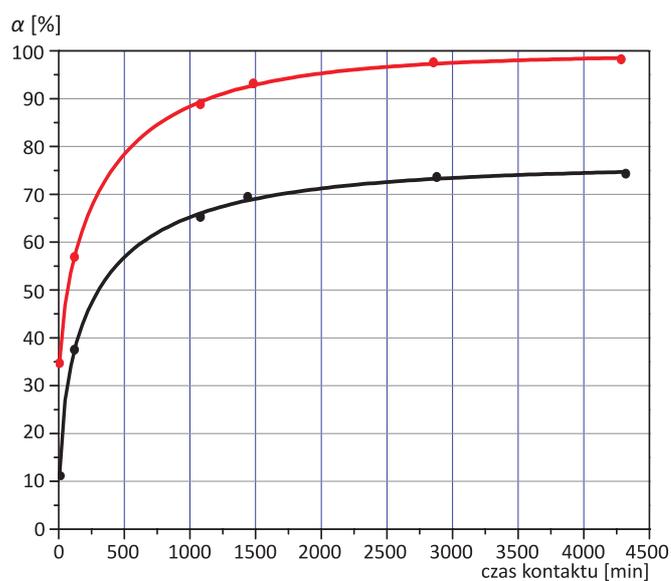
Tabela 2. Masa prometryny zaadsorbowanej na poszczególnych preparatach haloizytowych

Sposób trawienia haloizytu o danej średnicy ziaren ϕ [mm]	Masa zaadsorbowanej prometryny na haloizycie [mg]
Nietrawiony ($\phi = 0,25-0,12$)	0,016
65% HNO ₃ ($\phi = 0,25-0,12$)	0,025
30%NaOH/65% HNO ₃ / 65% HNO ₃ /30% H ₂ O ₂ ($\phi = 0,25-0,12$)	0,034
30% H ₂ O ₂ ($\phi = 0,25-0,12$)	0,019
10% HNO ₃ /10% HNO ₃ ($\phi = 0,25-0,12$)	0,029
10% H ₂ SO ₄ /10% H ₂ SO ₄ ($\phi = 0,25-0,12$)	0,026
65% HNO ₃ ($\phi > 1$)	0,028
30%NaOH/65%HNO ₃ ($\phi > 1$)	0,043
96% H ₂ SO ₄ ($\phi > 1$)	0,021
96% H ₂ SO ₄ ($\phi = 0,6-0,4$)	0,337
96% H ₂ SO ₄ ($\phi = 0,4-0,25$)	0,572
96% H ₂ SO ₄ ($\phi = 0,25-0,12$)	0,579

Rysunek 7. Zależność stopnia adsorpcji (α) prometryny od czasu kontaktu z haloizytem trawionym w różny sposób:

- (●) haloizyt drobnoziarnisty trawiony 96% H₂SO₄;
- (●) haloizyt gruboziarnisty trawiony 30% NaOH/ 65% HNO₃;
- (●) haloizyt drobnoziarnisty trawiony 30% NaOH/96% H₂SO₄;
- (●) haloizyt gruboziarnisty trawiony 65% HNO₃; (●) haloizyt gruboziarnisty trawiony 30% NaOH/ 65%HNO₃/ 65% HNO₃/ 30% H₂O₂

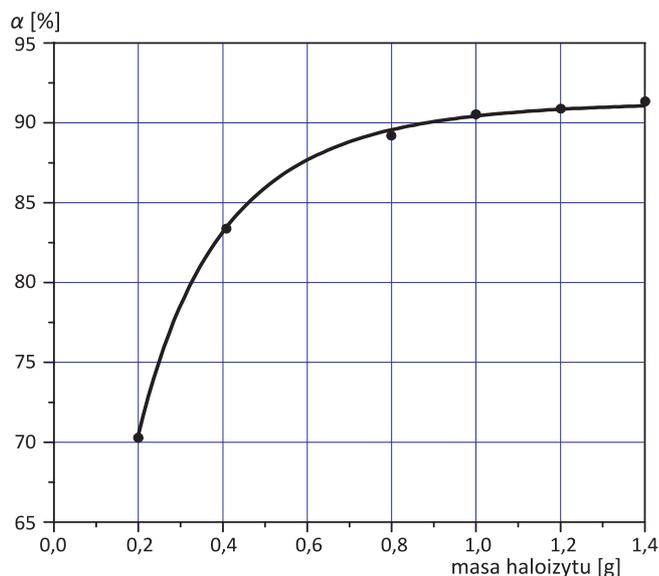
Rysunek 8. Zależność stopnia adsorpcji (α) prometryny od czasu kontaktu z haloizytem trawionym 96% H₂SO₄ o różnej wielkości ziaren:

- (●) gruboziarnisty; (●) drobnoziarnisty ($\phi = 0,12-0,25$ mm)

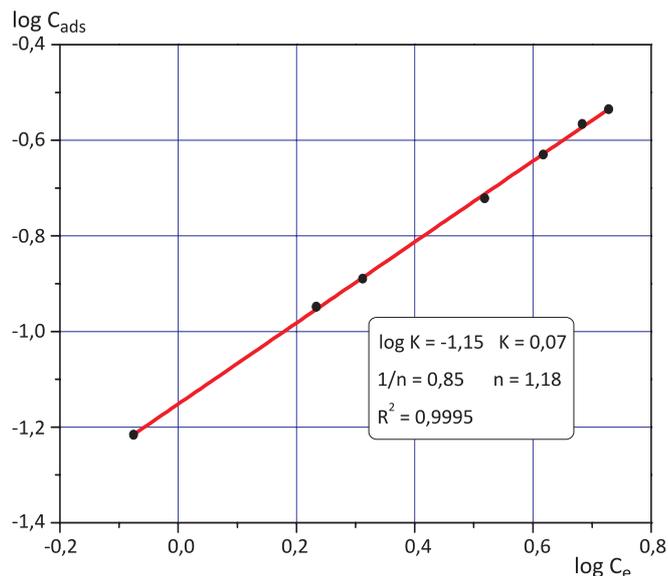
uwzględniając niewielką rozpuszczalność prometryny w wodzie, że herbicyd ten można skutecznie usuwać z wody za pomocą małych ilości haloizytu.

Podczas procesu adsorpcji prometryna może być adsorbowana na powierzchni haloizytu lub wnikać w głąb porów. Adsorpcja herbicydu na minerale, jako funkcja początkowego stężenia herbicydu

była badana w zakresie stężeń $9,4 \cdot 10^{-6}$ - $4,7 \cdot 10^{-5}$ mol/dm³. Do wyznaczenia izotermy adsorpcji użyto równania Freundlicha. Równanie to opisuje chemisorpcję adsorbentu na adsorbentach o niejednorodnej strukturze. Postać tego równania jest prosta i zwykle charakteryzuje się zadowalającą zgodnością z wynikami doświadczeń w stosunkowo szerokim zakresie stężeń [22]:

Rysunek 9. Zależność stopnia adsorpcji (α) prometryny od masy haloizytu trawionego 96% H_2SO_4 , po czasie kontaktu 24 godziny

Rysunek 10. Dopasowanie izotermy Freundlicha do wyników pomiarów adsorpcji prometryny na haloizycie trawionym 96% H_2SO_4

$$\log C_{ads} = \log K + 1/n \log C_e \quad (2)$$

gdzie C_{ads} – masa zaadsorbowanej prometryny w mg na 1 g haloizytu, C_e jest równowagowym stężeniem w mg/dm^3 . Stałe K i $1/n$ wyznaczono metodą najmniejszych kwadratów za pomocą programu Origin: $C_{ads} = 0,07 \cdot C_e^{0,85}$. Obserwuje się dużą zgodność obliczonej izotermy Freundlicha z wynikami doświadczalnymi (Rys. 10).

4. WNIOSKI

Na podstawie przedstawionych badań można stwierdzić, że usuwanie prometryny z wody za pomocą haloizytu jest celowe. Stosowanie haloizytu, o małych rozmiarach ziaren, sprzyja zwiększeniu możliwości adsorpcyjnych minerału. W celu polepszenia właściwości adsorpcyjnych haloizyt przed zastosowaniem należy przygotować poprzez trawienie 96% H_2SO_4 . W układzie stacjonarnym efektywna adsorpcja zachodzi wtedy, gdy kontakt prometryny z haloizytem jest dłuższy niż 24 h.

LITERATURA

- [1] K. Ignatowicz, Środkowo-Pomorskie Towarzystwo Naukowe Ochrony Środowiska, 7 (2005) 243.
- [2] J. Kaleta, Zeszyty Naukowe Politechniki Rzeszowskiej Budownictwo i Inżynieria Środowiska, 38 (2004) 23.
- [3] R. Marecik, P. Króliczak, P. Cyplik, Biotechnologia, 3 (2006) 88.
- [4] S.J.H. Crum, A.M.M. van Kammen-Polman, M. Leistra, Arch. Environ. Contam. Toxicol., 37 (1999) 310.
- [5] J. Zamorska, D. Papciak, „Wybrane zagadnienia z biotechnologii środowiskowej” Oficyna Wydawnicza Politechniki Rzeszowskiej, Rzeszów (2001).
- [6] C. Moreno-Castilla, M.A. Fontecha-Cámara, M.A. Álvarez-Merino, M.V. López-Ramón, F. Carrasco-Marín, Adsorption, 17 (2011) 413.
- [7] Z. Yue, J. Economy, J. Nanoparticle Res., 7 (2005) 477.
- [8] C.F. Chang, C.Y. Chang, K.H. Chen, W.T. Tsai, J.L. Shie, Y.H. Chen, J. Colloid Interface Sci., 277 (2004) 29.
- [9] Y. Park, G.A. Ayoko, R.L. Frost, J. Colloid Interface Sci., 354 (2011) 92.

- [10] G. Akçay, M. Akçay, K. Yurdakoç, *J. Colloid Interface Sci.*, 281 (2005) 27.
- [11] B. Paul, W.N. Martens, R.L. Frost, *Applied Surface Sci.*, 257 (2011) 5552.
- [12] B. Paul, W.N. Martens, R.L. Frost, *J. Colloid Interface Sci.*, 360 (2011) 132.
- [13] N. Kohyama, K. Fukushima, A. Fukami, *Clays and Clay Minerals*, 26 (1978) 25.
- [14] J. Matusik, *Rozprawa doktorska AGH, Kraków* (2010).
- [15] W. Szeja, J. Sołtys, K. Józwiak, *Ekologia*, 4 (2007) 31.
- [16] Reregistration Eligibility Decision (RED) – Prometryn, United States Environmental Protection Agency Office of Prevention, Pesticides And Toxic Substances (7508W) EPA 738-R-95-033 February 1996.
- [17] Rozporządzenie Komisji (We) nr 835/2004z dnia 28 kwietnia 2004 r *Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej* L 127/43.
- [18] *Herbicide Handbook 7th ed.*, Weed Science Society of America (WSSA), 1994.
- [19] K.V. Plakas, A.J. Karabelas, *J. Membr. Sci.*, 336 (2009) 86.
- [20] K.V. Plakas, A.J. Karabelas, *J. Membr. Sci.*, 320 (2008) 325.
- [21] T.S. Jamil, T.A. Gad-Allah, H.S. Ibrahim, T.S. Saleh, *Solid State Sci.*, 13 (2011) 198.
- [22] M. Prasad, H.Y. Xu, S. Saxena, *J. Hazard. Mater.*, 154 (2008) 221.